

Den 15.09.2022

Til Samfunnsbedriftene

Endringer i IKS loven.

Styret i IATA IKS har behandlet høringsnotatet fra Kommunal- og distriktsdepartementet og har følgende uttalelse:

Lov om IKS ble vedtatt i 2000. Loven var et virkemiddel for å sikre en selskapsorganisering utenfor den kommunale eller fylkeskommunale organiseringen, men med mulighet for mer politisk styring og kontroll. Selskapene skulle i all hovedsak gjennomføre kommunale /fylkeskommunale oppgaver. Frem til denne loven ble vedtatt kunne kommuner og fylkeskommuner delta i ANS – ansvarlige selskap. Det ble laget en 3 års overgang for kommuner og fylkeskommuner til å avvikle eller endre ANS. De fleste ANS'er som hadde kun offentlig eiere ble omdannet til IKS. Det er også i etter 2000 opprettet en rekke IKS. Loven har fungert rimelig godt. Det er nå satt ned utvalg for å se på en mulig tettere tilknytning til eierne ved å foreslå lovendringer.

Det er viktig at IKS fortsatt er forskjellig fra ren kommunal forvaltning – og fra KF – Kommunalt foretak. IKS kan og bør ha en noe mer fri stilling til å kunne gjennomføre forretningsmessige transaksjoner. Med forslagene som nå fremmes ser en generelt at lovforslagene samlet bidrar til å knytte IKS-ene enda tettere til sine eiere. Det selskapsrettslige preget tones ned og selskapets juridiske rammebetingelser blir mer lik dem som gjelder for kommunen som forvaltningsorgan. IKS-modellen vil nærme seg et kommunalt foretak eller kommunal forvaltning.

IATA IKS har god erfaring med å ha alle ordførerne i eierkommunene som deltakere på representantskapsmøtene, samt at ordfører i rep skapet også møter på styremøtene. Det oppleves som en god kontakt mellom styret og det politiske eierskapet.

Til de enkelte endringsforslagene:

Økt innsyn og åpenhet i selskapet – krav om åpne møter - ny §§ 8, 9, 11 og § 12 kommunalt oppgavefellesskap etter kommuneloven kapittel 19.

Ut fra den virksomheten som det enkelte IKS i dag driver, så er de på noe ulike måter underlagt offentlighetsloven. Selskapet har representantskap som er sammensatt av stort sett politikere, og som derigjennom har rett til både innsyn og å fremme sine synspunkter. De legger fram saker og fatter beslutninger som har konsekvenser for selskapet drift og utvikling. IATA, som utfører kommunal renovasjon, driver også med næringsvirksomhet i en konkurranseutsatt marked. Med åpne styremøter kan drøftinger bli flyttet ut av styrerommet. Det synes derfor fra et selskapsfaglig ståsted, uheldig at kravet om åpne møter også skal omfatte styret.

Redusert statlig rolle overfor IKS – oppheve § 31 femte ledd og § 32 fjerde ledd

Kommunene er profesjonelle eiere av sine selskap og skal være i stand til å vurdere hva som er riktig og hensiktsmessig mht. både utelukkelse og eventuell selskapsavvikling. Forslaget her virker hensiktsmessig, og gir økt selvstyre for lokale eiere.

Valg av medlemmer til representantskapet – minst to vara - § 6

Denne formuleringen er som i forrige punkt.

Representantskapet kan bestemme antall styremedlemmer - § 10

Forslaget her styrker også eierens muligheter for selv å bestemme rammer for selskapet. IATA er positive til at det er IKS-ets eget eierorgan som avgjør antall styremedlemmer. Dette vil gi anledning til å endre antallet styremedlemmer og dermed sammensetningen av styret ganske raskt, hvis det oppstår et behov for dette. F.eks. kan det være behov for å utvide styret i en periode med særlige utfordringer, eller i forkant av et større omstillingsarbeid.

Endringer i reglene om økonomiforvaltning - §§ 18, 19, 20, 22 og 27

Dette punktet er omfattende og virker noe uklart. Det bør her heller sikres en enklere tilnærming. IKS har jo en form som er underlagt den enkelte eiers økonomi allerede, og det kan virke lite hensiktsmessig å gjøre dette mer innviklet. Det kan virke som om nye regler om (rask) underskuddsdekning vil stå i strid med selvkostreglene, og generelt forenelig med drift av selvkostvirksomhet i IKS. Vi oppfatter at enkelte lovbestemmelser blir betydelig mer omfattende enn i dag, og krevende å lese.

Styret i IATA IKS

Pål Kristiansen

Styreleder